

POSTADRES
Postbus 20
7500 AA ENSCHEDE

BEZOEKADRES

TELEFOONNUMMER
14053

Aan de Gemeenteraad

DATUM
12 maart 2025

ONS KENMERK
2500003498

BEHANDELD DOOR
S Hautvast

UW BRIEF VAN

UW KENMERK

DOORKIESNUMMER
06 - 38 72 24 84

ONDERWERP
Gezinsvriendelijke stad

Geachte leden van de Raad,

Bij de behandeling van de zomernota vroeg raadslid Van Lagen (CDA) wat Enschede doet voor gezinnen. Daarop zegden wij toe u te informeren over de Enschedese strategie voor gezinnen. Dat doe wij met deze brief. Een verhaal op hoofdlijnen dat laat zien dat Enschede zich met reden een gezinsstad mag noemen.

Ons beleid heeft positieve effecten op voor gezinnen

Enschede werkt aan veel maatschappelijke opgaven. Daarbij maken we niet altijd onderscheid maakt naar doelgroepen. Maar veel beleid levert uiteraard positieve effecten op voor gezinnen, families en mensen die op andere manieren samenleven.

Wij hanteren bij het opstellen van beleid de uitgangspunten dat gezinnen:

1. betaalbaar kunnen wonen;
2. voldoende inkomen hebben. Bij voorkeur verdienen ze dat inkomen met duurzaam werk. Als werk niet voldoende oplevert of gezinsleden zijn niet in staat om te werken, dan kunnen zij een beroep doen op onze inkomensondersteuning;
3. wonen in een gezonde, veilige en prettige omgeving.
4. talenten kunnen ontwikkelen;
5. onderdeel zijn van hun buurt en wijk en sociale steun ervaren. Ze hebben invloed op hun eigen leefomgeving.
6. een plek zijn waar ouders liefdevol op kunnen voeden en kinderen liefdevol op kunnen groeien.

U leest dit in de uitwerking van onze strategische opgaves:

- Inclusief Enschede
- Aantrekkelijk Enschede
- Groen en Duurzaam Enschede

We werkten het uit in deze kadernota's:

- de Woonvisie
- het Groenambitieplan
- Gezond Enschede
- Bewegen, Spelen, Sport
- de Economische visie
- Rondkomen met je inkomen
- Kansrijk Enschede
- de Cultuurnota
- Onze Jeugd, Onze zorg
- Gebiedsgericht werken.

In de rest van deze brief leest u over de plek van gezinnen in de volgende onderdelen van ons beleid:

1. Bestaanszekerheid
2. Gezond stedelijk leven
3. Elk talent telt
4. Noaberschap
5. Opgroeien

1. Bestaanszekerheid

We houden wonen bereikbaar en betaalbaar

De basis op orde is voor alle gezinnen belangrijk. Dat betekent in de eerste plaats betaalbaar wonen. In de Woonvisie laten we zien u dat we daar in een groeiende stad als Enschede extra aandacht voor hebben.

Door de stijgende woningprijzen komen gezinnen het afgelopen jaren moeilijker aan een woning. Ze wonen langer dan ze willen in een (sociale) huurwoning. Ze stromen minder snel door. Gezinnen met een lager inkomen moeten het steeds vaker hebben van de huursector of een goedkope koopwoning.

De vraag naar betaalbare koopwoningen is dan ook groot. Met opkoopbescherming zorgen we ervoor dat in populaire gebieden huizen niet zomaar kunnen worden opgekocht voor de verhuur. Op deze manier blijven meer koopwoningen beschikbaar voor gezinnen die er zelf gaan wonen.

Daarnaast komen er de komende jaren - door doorstroming van ouderen - meer koopwoningen voor gezinnen beschikbaar. Ook kijken we waar we nieuwe woningen voor gezinnen kunnen bouwen. Dat doen we bijvoorbeeld in nieuw te ontwikkelen gebieden.

We werken aan de bereikbaarheid van banen

Om te wonen heb je inkomen nodig. Dat komt bij voorkeur uit werk. En om werk te vinden en te houden heb je een betaalbare woning nodig.

Daarom werken we met de *Ontwikkelagenda Economie* aan de bereikbaarheid van banen op alle niveaus. De focus ligt op het aantrekken en behouden van mensen in de leeftijd van 20-40 jaar. Daaronder zijn veel (startende) gezinnen. Dat doen we door:

- het versterken van het technologische en innovatieve karakter van Enschede
- ruimte te creëren voor ondernemen
- te investeren in banen in de gezondheidszorg, detailhandel, vrijetijdseconomie en het onderwijs.

Zo houden we het voorzieningenniveau voor de stad en de regio in stand. Zeven op de tien banen in Enschede zijn al in deze sectoren.

Sommige mensen vinden niet gemakkelijk zelf werk. Zij krijgen (persoonlijke) begeleiding bij het vinden van duurzaam werk. Vanuit de *Enschedese Arbeidsmarktaanpak* investeren we hierin omdat we financiële zelfredzaamheid belangrijk vinden.

Naast werk vinden we ontwikkeling belangrijk

Daarom investeren we in een *Leven Lang Leren en Ontwikkelen*. Een voorbeeld hiervan is het Twents Fonds voor Vakmanschap. Dit fonds biedt de mogelijkheid vakmanschap op peil te houden. Vooral van mbo'ers. Het beschouwen we als de smeerolie van de Enschedese mkb-economie.

We helpen bij het creëren van financiële rust

Soms lukt het gezinnen niet voldoende inkomen uit werk te halen. Dan bieden we vanuit *Rondkomen met je Inkomen* inkomensondersteuning en schuldhelpverlening. We lossen daarmee armoede niet op, maar doen wat mogelijk is.

Geldzorgen leiden vaak tot stress. Daarom hebben we veel aandacht voor het creëren van financiële rust. Zo helpen we de stress door geldzorgen zoveel mogelijk te beperken. Een voorbeeld daarvan is budgetbeheer door de Stadsbank Oost Nederland. Ook schelden we niet-verwijtbare schulden kwijt.

We willen kinderen zoveel mogelijk ontzien

Daarom zijn er verschillende maatregelen specifiek voor arme gezinnen met kinderen:

- we hebben een kindpakket waaruit ouders eerste levensbehoeftes kunnen betalen
- via Stichting Leergeld kunnen ouders geld vragen voor bijvoorbeeld een laptop, een fiets of zwemles
- met geld van het Jeugdeducatiefonds kunnen basisscholen geld aanvragen voor extra leermateriaal, zorg of begeleiding.

2. Gezond stedelijk leven

We maken van Enschede een groot groen park

Gezondheid is heel belangrijk. We zijn wettelijk verplicht gezond leven te bevorderen. Maar we willen meer. We hebben het *Groenambitieplan*. Daarin spreken we de wens uit van Enschede een groot groen park te maken. Een groene stad is niet alleen aantrekkelijk, maar ook gezond om in te wonen.

Enschede heeft al veel groen. De parken en landgoederen van textielbazen vormen een groene gordel waar het nog altijd fijn is om te zijn. Ook de omgeving van de universiteiten en de realisatie van de Singel zijn recentere voorbeelden van de waarde die Enschede hecht aan een gezonde leefomgeving. Ook nu staat het vergroenen van de binnenstad hoog op de agenda. Dat is nodig voor een aangenaam en aantrekkelijk verblijfsklimaat in warme zomers.

We bouwen groener

Dat doen we naast het creëren van een parklandschap. De *Woonvisie* sluit hier goed op aan. In bestaande woonwijken vergroenen we de openbare ruimte. Daardoor profiteren inwoners direct van het groen. En we stimuleren inwoners om tuinen en daken groener in te richten. Ook bevorderen we aanvullende maatregelen die gezondheid bevorderen. Een voorbeeld daarvan is isoleren van (bestaande) woningen.

We maken van Enschede één groot beweeg-, speel-, sport- en ontmoetlandschap

Gezondheid gaat ook over bewegen en sporten. Met *Gezond Enschede* streven we naar een gezonde generatie in 2040 waarbij bewegen en sporten vanzelfsprekend is. Dat begint bij ervoor te zorgen dat gezinnen gezonde keuzes kunnen maken.

Dat doen we allereerst door van Enschede één groot beweeg, speel-sport en ontmoetlandschap voor iedereen te maken, zo leest in *Samen Spelen, Samen Sporten*.

Een uitdagende omgeving die uitnodigt tot bewegen. Speelbossen, groene schoolpleinen, groene speelplekken, groene fiets- en wandelroutes en meer voor iedereen toegankelijk groen. De precieze uitwerking doen we met inwoners en partners.

Nu hebben we vooral speeltoestellen voor kleine kinderen. Straks hebben we plekken voor alle leeftijdsgroepen. En voor inwoners met een beperking. Speelplekken in de buurt. Met de speeltoestellen, maar ook met uitdagende boomstammen en een boom met takken tot de grond om in te klimmen of hutten te bouwen. Met zand en water, en bosjes om je in te verstoppen. Zo kunnen kinderen zo natuurlijk mogelijk spelen.

Jongeren krijgen plekken om te sporten en te ontspannen. Soms kan het extra maaien van een plek al voldoende zijn, zodat er plek is voor sporten als voetbal, hockey of bootcamp. Ook volwassenen krijgen plekken om te bewegen en sporten in de buurt en in de stad.

Voor mensen die nooit sporten wordt er extra aandacht besteed aan wat nodig is om hen mee te laten doen.

We houden verenigingen vitaal

We willen dat iedereen van jongs af aan op een veilige en leuke manier kan sporten en lid kan zijn van een sportvereniging. Daarvoor hebben we vitale sportverenigingen nodig. Nu kent Enschede al veel vitale sportverenigingen. Dat willen we graag zou houden. Daarom gaan we verenigingen ondersteunen om toekomstbestendig te blijven.

We gaan voor gezonde verleidingen

Investeren in infrastructuur en bewegen en sporten is niet altijd voldoende. Daarom doen we meer. Zo zetten we in op het tegengaan van overgewicht bij kinderen en volwassenen. Onze invloed hierop is beperkt. Toch zoeken we naar mogelijkheden voor meer gezonde en minder ongezonde verleidingen in openbare en publiek toegankelijke ruimtes. We werken vanuit de Twentse Koers aan:

- 'een gezonde koers voor kinderen'
- 'volwassenen naar een gezond(er) gewicht'
- 'in beweging met'.

Daarbij gaat om ketenaanpakken die niet alleen aandacht besteden aan (gezonde) voeding, maar ook aan bijvoorbeeld schuldhulpverlening, opvoedondersteuning en beweegmogelijkheden. Dit zijn factoren die bijdragen aan het maken van gezonde keuzes. Daarnaast zetten we de gratis schoolmaaltijden op acht basisscholen voort. Dat is met name mogelijk doordat het Rijksprogramma schoolmaaltijden vanaf 2025 structureel gefinancierd wordt. Gezonde voeding op scholen wordt ook gestimuleerd via projecten als de Gezonde Kantine, met gratis fruit en gezonde snacks. De gezondste kantine van 2024 stond op het Zone College in Enschede. Daaruit blijkt hoe serieus scholen bezig zijn met het tegengaan van overgewicht.

3. Elk talent telt

We stimuleren de talentontwikkeling van kinderen

Kansrijk Enschede heeft als doel talent van jeugdigen te ontwikkelen. Zo vergroten we hun deelname aan om onderwijs en werk. Dat kan alleen met aandacht voor het hele gezin, en de omgeving waarin het kind opgroeit. We beginnen al vroeg, met de Integrale Kindcentra's (IKC). Daar zijn er 30 van in Enschede. Binnen zo'n IKC werken basisscholen en locatie(s) voor kinder- en buitenschoolse opvang intensief samen aan een doorlopende speel-, leer-, ontwikkel- en zorglijn voor kinderen van 0-13 jaar. Daarnaast biedt een IKC een aanbod van (aaneengesloten) opvang en onderwijs. Dat helpt ouders hun werk en de zorg voor hun kinderen te combineren.

We versterken ook de competenties van ouders. Zodat zij hun kinderen beter kunnen ondersteunen. Ouders krijgen bijvoorbeeld informatie over activiteiten die ze met hun kinderen kunnen doen om taalontwikkeling te bevorderen. Ouders die zelf moeite hebben met basisvaardigheden, vinden het lastig om thuis de taalontwikkeling van hun kind te ondersteunen. Alifa, de Bibliotheek en andere partners van het Huis voor Taal en Meedoen hebben samen een taalaanbod op maat voor ouders en opvoeders.

We ondersteunen talentontwikkeling met cultuur

Ook de *Cultuurnota* gaat over talentontwikkeling. Enschede ondersteunt activiteiten waarbij kinderen gelijke kansen krijgen om talent te ontwikkelen. Dat doen we binnen verenigingen, op scholen en met evenementen.

Enschede kent een rijk verenigingsleven. Er rond de 130 koren, muziek-, dans- en toneelverenigingen. Denk aan het kinderkoor van de opera, of culturele activiteiten tijdens de Viva-weken in de zomervakantie en Kaliber Kunstenschool op locatie in de wijken. Dat ondersteunen we graag.

Alle scholen in het primair onderwijs doen mee aan het programma cultuureducatie. Zo kunnen kinderen naar het museum of een theatervoorstelling, of deelnemen aan activiteiten op school. De Bibliotheek op School maakt ook deel uit van dit programma. Het heeft 5 wijkvestigingen waar allerlei activiteiten plaats vinden.

Ook evenementen zijn de plekken waar een podium wordt geboden voor lokaal talent. Zo is er een evenementenprogramma voor sport en gezondheid. En er worden verschillende evenementen georganiseerd die zich specifiek richten op de doelgroep kinderen/gezinnen. Het Makersfestival, dat jaarlijks plaatsvindt in de meivakantie, is daar een goed voorbeeld van.

4. Noaberschap

We ondersteunen noaberschap

Sociale netwerken zijn onmisbaar voor een gezond en betekenisvol leven. In een sociaal netwerk: hebben we oog voor elkaar, durven we elkaar te vragen en te vertrouwen en helpen we elkaar. Ook wel: 'Noaberschap'. De meeste gezinnen bouwen zelf een netwerk op. Als gemeente helpen we daarbij door te investeren in een leefomgeving die uitnodigt tot ontmoeten. We richten plekken zo in dat het ontmoeten makkelijk en prettig wordt. Daardoor gaat het opbouwen en onderhouden van een sociaal netwerk sneller.

Voor gezinnen die minder vanzelfsprekend een netwerk opbouwen, heeft Enschede een breed scala aan ondersteunende activiteiten:

- organisaties als Incluzio en Alifa werken met inwoners en partners aan zorgzame buurten
- bij de Wijkwijzers kunnen mensen terecht voor zowel een praatje, deelname aan een activiteit en voor ingewikkelde vragen die je zoal in het leven kan tegenkomen.

Beide organisaties zorgen er vooral voor dat inwoners zelf initiatieven kunnen ontplooiën waarbij het versterken van sociale cohesie belangrijk is. Twee ondertussen bekende en goed werkende initiatieven zijn:

- het Huis van Verhalen is een ontmoetingsplek waar het (vertellen van) verhalen over de wijk centraal staat
- Kracht van Verenigingen organiseert activiteiten voor jongeren die geen aansluiting vinden in een reguliere sportclub.

We geloven in de kracht van collectieve voorzieningen

Als gemeente richten we ons steeds meer op collectieve voorzieningen. Dat doen we onder andere vanuit de gedachte dat gezinnen hier steun bij elkaar kunnen vinden en dat de sociale cohesie zo sneller wordt versterkt. Zo werken we aan een netwerk van Familiehuisen. Hier kunnen ouders met elkaar in gesprek om ervaringen uit te wisselen over ouderschap en opvoeden en om leuke dingen met elkaar te doen.

Als relatieproblemen leiden tot echtscheiding kunnen gezinnen ook rekenen op ondersteuning. Daarmee proberen we ook de relatie tussen ouders zo goed mogelijk te houden. Daarvoor bieden we een samenhangende aanpak. Met aanbod voor beginnende relatieproblemen tot aan complexe echtscheidingen. In het netwerk van Familiehuisen zijn advocaten en mediators aanwezig. Op scholen kunnen kinderen én ouders bij “KIES-groepen” (Kinderen in een Scheiding handvatten krijgen hoe om te gaan met de moeilijkheden die zij ervaren bij het scheidingsproces. Bij Villa Pinedo kunnen kinderen terecht voor een gesprek met ervaringsdeskundigen. Pinedo en welzijnsorganisatie Avedan bieden trainingen voor ouders over hoe ze de pijn van een echtscheiding zoveel mogelijk kunnen beperken. De Enschedese wijkteams zijn goed toegerust om gezinnen te begeleiden bij echtscheidingsvraagstukken. Ook gezinsleden die mantelzorg verlenen kunnen rekenen op steun van de gemeente. Zo kent Enschede een mantelzorgcommunity, zijn er mantelzorgcafés, inlooppreekuren en andere ontspanningsactiviteiten voor mantelzorgers, of begeleiding in de laatste levensfase door het aanbieden van verblijf in een hospice.

We zetten in op gebiedsgericht werken

Noaberschap komt het meest tot uiting in buurten en wijken, in de directe leefomgeving. Enschede gaat steviger inzetten op het gebiedsgericht werken. Daarmee omarmen we een manier van werken die het mogelijk maakt om dichterbij inwoners te komen. Dus ook bij gezinnen. Gebiedsgericht werken maakt het makkelijker om te weten wat er in buurten en wijken speelt en waar inwoners behoefte aan hebben. Tegelijkertijd wordt het makkelijker om buurt- en wijknetwerken te versterken en initiatieven vanuit de gemeenschap te stimuleren en faciliteren.

De wijkaanpakken Hanenberglanden, 't Lang en Twekkelerveld zijn goede voorbeelden. Hier werken we samen met inwoners aan schone, veilige, zorgzame en leefbare wijken. In Twekkelerveld gingen inwoners in 2020 al met de gemeente en woningcorporaties om tafel om een agenda voor de wijk op te stellen. Twekkelervelders zagen kansen om de sociale cohesie te vergroten. Onder andere door:

- meer ontmoetingsplekken te organiseren, zoals het Huis van de Wijk
- het woningaanbod diverser te maken
- collectieve warmteoplossingen te organiseren.

De inwoners van Hanenberglanden en 't Lang denken alvast mee over het verbeteren van hun woningen. Enschede wil dus graag met actieve bewoners om tafel.

5. Opgroeien

We vertrouwen op de kracht van ouders

Onze Jeugd, Onze zorg is er voor gezinnen die opvoedondersteuning nodig hebben. Onze insteek is dat kinderen in de eerste plaats ouders nodig hebben. Jeugdhulp is niet altijd de oplossing is voor de uitdagingen die horen bij opvoeden en opgroeien.

We vinden wél dat we als stad samen verantwoordelijk zijn voor het welbevinden van gezinnen. Hoezeer we vertrouwen op de kracht van ouders: er blijft ook een rol voor de gemeente.

We organiseren ondersteuning zoveel mogelijk in de directe omgeving van gezinnen

En ondersteuning wordt zoveel mogelijk dóór deze directe omgeving georganiseerd.

Deze richt zich op 'wat normaal' is: wat zijn normale opvoedvragen waarop ouders in de eigen omgeving een antwoord kunnen vinden. We willen goede vrienden, burens en familie meer en beter inzetten als houvast. En om op terug te vallen in lastige periodes.

We werken verder aan een netwerk van Familiehuisen als plekken waar laagdrempelige ondersteuning aanwezig is, en waar ouders met elkaar in gesprek kunnen om ervaringen uit te wisselen en leuke dingen met elkaar te doen. Het eerste Familiehuis is in 2024 in West geopend. We breiden dit zo snel mogelijk uit. Ook een project als Kansrijke Start, dat we vormgeven vanuit de Twentse Koers, is erop gericht ouders zo vroeg mogelijk te informeren over gezond ouderschap. Zo leggen we de basis te leggen voor een gezonde generatie. Verder kennen we in Enschede Kracht van Verenigingen waar jongeren extra ondersteuning krijgen op een plek waar ze ook al sporten. Zo voorkomen we hulp. Daarnaast hebben we het gezinsprogramma van het Leger des Heils en de BSO+ waar kinderen extra activiteiten aangeboden krijgen.

Als hulp nodig is, hebben we stevig wijkteams

Soms is er toch hulp nodig. Dan hebben we stevige wijkteams. Deze wijkteams zijn in staat om gezinnen te ondersteunen bij ingewikkelde vragen. Vragen waarbij het nodig is goed naar de oorzaak van problemen te kijken.

Deze teams proberen zoveel mogelijk jeugdigen thuis in hun eigen omgeving te laten opgroeien. Daarmee willen we jeugdhulp met verblijf zoveel mogelijk voorkomen. Niet alleen omdat dit een (te) kostbare vorm van hulp is, maar vooral omdat het voor veel kinderen en ouders niet het passende antwoord is op de vragen en problemen die zij hebben.

Scholen zijn voor kinderen en hun ouders een belangrijke plek dichtbij

Daarom investeren we veel in de samenwerking met scholen. Zo bieden we samen met scholen gesprekken aan voor gezinnen die te maken hebben met echtscheiding. In deze gesprekken krijgen ze handvatten hoe om te gaan met de vragen die spelen in deze situatie. We breiden tevens de onderwijs jeugdhulparrangement (oja) uit. Net als de inzet van wijkcoaches op scholen en integrale kindcentra.

Hoogachtend,

Burgemeester en Wethouders van Enschede,
de loco-Secretaris, de Burgemeester,

(E.A. Smit)

(R.W. Bleker)